
**Elektropārvades tīklu savienojuma „Kurzemes loks” 2. posma
(Dundaga – Tume) esošās 110 kV elektropārvades līnijas
rekonstrukcijas un tās sprieguma palielināšanas līdz 330 kV
paredzamā ietekme uz savvaļas putnu populācijām un
rekomendācijas ietekmes mazināšanai.**

Pasūtītājs:

SIA “Estonian, Latvian & Lithuanian Environment”

Eksperts:

Rolands Lebuss

B. Biol., ornitologs
(eksperta sertifikāts Nr. 005)

RĪGA, 11.11.2010

SATURS

Ievads.....	3
1. Putniem nozīmīgās teritorijas	3
1.1. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas: <i>Natura 2000</i> teritorijas un putniem nozīmīgās vietas	3
1.1.1. Dabas parks „Abavas senleja” (PNV „Abavas ieleja”)	3
1.1.2. Dabas liegums „Tumes meži”	3
1.1.3. Dabas parks „Talsu pauguraine”	4
1.1.4. Dabas liegums „Stiklu purvi” (PNV „Stikli”)	5
1.2. Migrējošiem putniem nozīmīgas vietas	5
1.3. Mikroliegumi	5
2. Īpaši aizsargājamās putnu sugas	6
3. Veicamie pasākumi riska mazināšanai migrējošiem un ligzdojošiem putniem. Kompensējošie pasākumi.	6
4. Saistītie normatīvie dokumenti	9
4.1. <i>Latvijas Republikas normatīvie dokumenti</i>	9
4.2. <i>Eiropas Savienības līmeņa un citas starptautiskās saistības</i>	10
Izmantotā literatūra	11
Pielikumi	12

IEVADS

Latvijā veikti pētījumi par elektrolīniju ietekmi uz savvaļas putnu populācijām. Ārvalstīs šī problēma ir plaši pētīta, atsevišķu nozīmīgāko pētījumu rezultāti izmantoti šī atzinuma sagatavošanā.

Atzinuma sagatavošanas ietvaros 06.10.2010 ir veikta plānotās elektrolīnijas apsekošana dabā, īpašu uzmanību pievēršot tās posmiem īpaši aizsargājamo teritoriju un putniem nozīmīgo vietu tuvumā, kā arī teritorijām, kas ir un varētu būt nozīmīgas putniem pavasara/rudens migrāciju laikā.

Dabas parks „Talsu pauguraine” apsekota epizodiski 2008. – 2009. gadā, Dundagas un Stiklu apkārtnē 2009. gada putnu rudens migrāciju periodā.

Gatavojot šo atzinumu, ir analizēta arī cita pieejamā kartogrāfiskā un ornitoloģiskā informācija, pamatā putnu pavasara/rudens migrāciju dati, kā arī informācija par īpaši aizsargājamām sugām, pamatā meža zemēs ligzdojošām.

1. PUTNIEM NOZĪMĪGĀS TERITORIJAS

1.1. ĪPAŠI AIZSARGĀJAMĀS DABAS TERITORIJAS: NATURA 2000 TERITORIJAS UN PUTNIEM NOZĪMĪGĀS VIETAS

Plānotā elektrolīnija šķērso divas *Natura 2000* teritorijas: dabas parku „Abavas senleja” (putniem nozīmīgo vietu (PNV) „Abavas ieleja”) un dabas liegumu „Tumes meži”, kā arī atrodas vienas *Natura 2000* teritorijas dabas parka „Talsu pauguraine” tiešā tuvumā. Ar potenciālu ietekmi saistāma arī *Natura 2000* teritorija dabas liegums „Stiklu purvi” (PNV „Stikli”).

1.1.1. Dabas parks „Abavas senleja” (PNV „Abavas ieleja”)

Teritorija ir nozīmīga zivju dzenītim *Alcedo atthis*, kas ir PNV kvalificējoša suga, un virknei īpaši aizsargājamu ligzdojošu putnu sugu. Nozīmīgas migrējošo putnu koncentrācijas vietas teritorijā līdz šim nav konstatētas. Zināms, ka virs Kandavas putnu migrāciju periodā notiek intensīva zosu kustība, taču putni lido pietiekami augstu, tādējādi plānotās elektrolīnijas apdraudējums ir nebūtisks.

Elektrolīnija šķērso teritoriju dienvidaustrumu stūrī pie Kandavas. Ņemot vērā to, ka elektrolīnija šķērso teritoriju no migrējošo putnu viedokļa salīdzinoši maz nozīmīgā vietā, marķēšanas vai citi drošības pasākumi nav nepieciešami. Lai nodrošinātu ligzdojošo putnu aizsardzību, iespējamie drošības pasākumi veicami (ja tādi būs nepieciešami) pēc līnijas apsekošanas putnu ligzdošanas sezonā (skatīt atzinuma 3. punktu „Veicamie pasākumi riska mazināšanai migrējošiem un ligzdojošiem putniem. Kompensējošie pasākumi.”).

1.1.2. Dabas liegums „Tumes meži”

Dabas liegumā „Tumes meži” ornitofauna līdz šim nav pētīta. Arī atzinuma sagatavošanas laikā, ņemot vērā teritorijas apsekošanas sezonu, nebija iespējams izvērtēt plānotās

elektrolīnijas ietekmi uz liegumā ligzdojošo putnu faunu. Līdz ar to, potenciālā ietekme izvērtēta netieši, ņemot vērā teritorijas biotopu nozīmīgumu ligzdojošiem putniem.

Lai arī dabas liegums „Tumes meži” nav kvalificēta kā putniem nozīmīga vieta, tajā pārstāvētais ornitofaunas komplekss varētu būt salīdzinoši nozīmīgs. Spriežot pēc mežaudžu vecuma, struktūrām (sausokņi, kritālas, atsevišķi veci koki u.c.) un hidroloģiskajiem apstākļiem (mitri līdz slapji meži, bebraines) teritorija varētu būt nozīmīga virknei īpaši aizsargājamo putnu sugu un sugu, kurām samazinās skaits (trīspirkstu dzenis *Picoides tridactylus*, melnā dzilna *Dryocopus martius*, apodziņš *Glaucidium passerinum*, mežirbe *Bonasa bonasia*, iespējams, bikšainais apogs *Aegolius funereus*, melnais stārķis *Ciconia nigra*, mazais ērglis *Aquila pomarina*, mednis *Tetrao urogallus* u.c.).

Pilnīgu priekšstatu par teritorijas ligzdojošo putnu ornitofaunu var gūt tikai pēc teritorijas apsekošanas putnu ligzdošanas sezonas laikā un lielo ligzdu meklēšanas koku bezlapu periodā. Pūču un dzeņveidīgo putnu uzskaites vēlams veikt sala apstākļos sezonas sākumā (marta sākums), kad teritorija ir izejama (uzplūdumi un slapjās vietas vēl ir aizsalušas).

Tajā pašā laikā, jau šobrīd var teikt, ka plānojot elektrolīnijas ierīkošanu nav vēlama esošās trases paplašināšana un hidroloģiskā režīma maiņa. Esošā trase jau šobrīd fragmentē dabas lieguma teritoriju, to paplašinot ietekme būtiski palielināsies, ņemot vērā teritorijas nelielo platību, teritoriju iekļaujošos autoceļus un dzelzceļu, un apkārtņē veiktās mežizstrādes darbu apjomu.

Ierīkojot jaunu trasi, tādā veidā apejot Tumes mežu dabas liegumu, ir nepieciešams izvērtēt tās ietekmi uz plānotajā teritorijā un tās apkārtņē ligzdojošo īpaši aizsargājamo dienas plēsīgo putnu sugām un melnajiem stārķiem putnu ligzdošanas sezonā. Optimālā jaunas trases vieta varētu būt starp dabas lieguma teritoriju un Ventspils šoseju.

Pašlaik elektrolīnija šķērso teritoriju rietumu daļā. Ņemot vērā to, ka elektrolīnija atrodas no migrējošo putnu viedokļa maz nozīmīgā vietā, marķēšanas vai citi drošības pasākumi nav nepieciešami. Lai nodrošinātu ligzdojošo putnu aizsardzību, iespējamie drošības pasākumi veicami (ja tādi būs nepieciešami) pēc līnijas apsekošanas putnu ligzdošanas sezonā (skatīt atzinuma 3. punktu „Veicamie pasākumi riska mazināšanai migrējošiem un ligzdojošiem putniem. Kompensējošie pasākumi.”).

1.1.3. Dabas parks „Talsu pauguraine”

Teritorijā nav zināmas nozīmīgas migrējošo putnu koncentrācijas vietas. Līdz ar to, domājams, migrācijas trases arī atrodas pietiekami augstu un, tādējādi, paredzams, ka plānotā elektrolīnija migrējošos putnus neapdraudēs.

Elektrolīnija iet gar teritorijas rietumu malu (tuvākais attālums – aptuveni 200 m). Ņemot vērā to, ka elektrolīnija atrodas no migrējošo putnu viedokļa salīdzinoši maz nozīmīgā vietā, marķēšanas vai citi drošības pasākumi nav nepieciešami. Lai nodrošinātu ligzdojošo putnu aizsardzību, iespējamie drošības pasākumi veicami (ja tādi būs nepieciešami) pēc līnijas apsekošanas putnu ligzdošanas sezonā (skatīt atzinuma 3. punktu „Veicamie pasākumi riska mazināšanai migrējošiem un ligzdojošiem putniem. Kompensējošie pasākumi.”).

1.1.4. Dabas liegums „Stiklu purvi” (PNV „Stikli”)

Paredzams, ka teritorija tieši netiks ietekmēta, iespējama netieša ietekme – uz teritorijā nakšņojošiem putniem, kas elektrolīnijas apkārtnes laukus izmanto kā barošanās vietas.

Migrējošie putni teritorijā un tās apkārtnē pētīti salīdzinoši maz, tāpēc ir nepietiekams datu apjoms. Atsevišķi novērojumi 2009. gada rudens migrācijas sezonā, kā arī epizodiskas ziņas liecina, ka Stiklu purvus izmanto lielāks vai mazāks nakšņojošo zosu un dzērvju skaits.

Ļoti iespējams, ka migrējošās zosis un dzērves, kas nakšņo Stiklu purvos, tuvākos laukus izmanto kā barošanās vietas. Šāds secinājums izdarīts pēc kartogrāfiskā materiāla analīzes un minēto lauku apsekošanas dabā, kā arī uz epizodisku novērojumu pamata agrākajos gados. Stiklu purvu apkārtnē piemērotākie lauki atrodas „Cīruļu” un „Pūņu” apkārtnē (skatīt pielikuma 2. attēlu).

1.2. MIGRĒJOŠIEM PUTNIEM NOZĪMĪGAS VIETAS

Analizējot iespējamo plānotās elektrolīnijas ietekmi uz migrējošiem putniem, atzinuma ietvaros tika izdalīta viena migrējošiem putniem nozīmīga vieta iepretim *Natura 2000* teritorijai dabas liegumam „Stiklu purvi” (PNV „Stikli”). Elektrolīnijas garums, kas šķērso šo vietu ir 12,45 km (skatīt atzinuma pielikuma 2. attēlu).

Līdz šim nav dabā nav atklātas teritorijas, kuras kā barošanās vietas izmantotu Stiklu purvos nakšņojošās dzērves un zosis. Analizējot kartogrāfisko materiālu, jākonstatē, ka vienīgās piemērotās teritorijas Stiklu purvu apkārtnē ir lauki uz austrumiem „Cīruļu” un „Pūņu” apkārtnē (skatīt 1.1. punkta 1.1.4. apakšpunktu „Dabas liegums „Stiklu purvi” (PNV „Stikli”)”).

Lai arī apsekošanas laikā zosis un dzērves šajās teritorijās netika konstatētas (dzērvju migrācija bija jau beigusies, arī zosu migrācijas vilnis bija pāri), ir ticams, ka migrāciju laikā putni šeit uzturas. Domājams, ka putni šeit neveido lielas koncentrācijas, uz laukiem barojoties nelielos dažu līdz dažu desmitu īpatņu lielos bariņos. Līdz ar to, prognozēt, kuros posmos sagaidāma lielāks apdraudējums, ir sarežģīti. Tāpēc vēlams līnijas marķēšana visā migrējošiem putniem nozīmīgas vietas posmā.

1.3. MIKROLIEGUMI

Gatavojot atzinumu, ML tika izdalīti 30 km platā joslā abpus elektrolīnijai. Tiešā tuvumā neatrodas neviens no mikroliegumiem (skatīt atzinuma 1. pielikumu).

Jāatzīst, ka šī atzinuma sagatavošanas laikā izvērtēt apdraudējuma pakāpi nebija iespējams, jo teritorijas apsekošana notika ārpus putnu ligzdošanas laika. Analizējot kartogrāfisko materiālu, jākonstatē, ka elektrolīnijai tuvākajiem mikroliegumiem var būt lielāks vai mazāks apdraudējums, tomēr to nevar pilnīgi droši pateikt, nezinot putnu pārlidojumu virzienus.

Tāpat jāatzīst, ka izveidotie ML patiesībā neatbaido patieso situāciju, jo lielākā daļa īpaši aizsargājamo putnu sugu ligzdošanas teritoriju Latvijā ir juridiski neaizsargāti.

Tāpēc patiesai ainas noskaidrošanai un esoša vai potenciāla apdraudējuma izvērtēšanai ir nepieciešams apsekot kā zināmās dienas plēsīgo putnu un melno stārķu ligzdošanas teritorijas, tā nodibinātos mikroliegumus apsekot ligzdošanas laikā.

2. ĪPAŠI AIZSARGĀJAMĀS PUTNU SUGAS

Atzinuma sagatavošanas ietvaros izvērtējot potenciālos riskus īpaši aizsargājamām sugām, īpaši melnajam stārķim, tika ņemti vērā Latvijā divi konstatētie sadursmju ar elektrolīnijām gadījumi iepriekš minētajai sugai. Melnā stārķa aizsardzības pasākumu plānā (Strazds M., 2005) ir sekojoši dati: „Nozīmīgākie šāda veida mirstību izraisošie faktori ir medības un putnu sadursmes ar elektrolīnijām Latvijā līdz šim zināmi divi gadījumi, kad melnie stārķi gājuši bojā ieskrienot vados – 2002.gada vasarā Preiļu rajonā (vecais putns, domājams, ligzdošanas rajonā, taču ligzda nav zināma; E.Skuža dati) un ap 1999.gadu Dobeles rajonā pie Gardenes vasaras vidū („siena laikā”) atrasts beigts melnais stārķis „uz lauka zem vadiem”; vecums nav zināms, bet domājams, ka pieaugušais putns (P.Klimana dati).”.

Tas liecina, ka melno stārķu sadursmes ar elektrolīnijām ir pierādīts fakts, pie tam, ņemot vērā to, ka abi iepriekš minētie gadījumi atbilst nejaušu novērojumu kategorijai, iespējams, melno stārķu mirstība šādos negadījumos ir lielāka, kā tiek pieņemts. Līdz ar to, potenciālo riska faktoru izvērtējums ir nepieciešams, jo īpaši melnajam stārķim.

Ņemot vērā to, ka elektrolīnijas apsekošana un potenciālo risku izvērtēšana notika ārpus putnu ligzdošanas sezonas, ir nepieciešams atsevišķi veikt teritoriju apsekošanu un izvērtēt plānotās elektrolīnijas riskus zināmajās dienas plēsīgo putnu un melno stārķu ligzdošanas teritorijās (ne tikai mikroliegumu reģionos), minētās darbības veicot kā atsevišķu pasākumu.

Papildus iepriekš minētajām putnu sugām, ir nepieciešama baltā stārķa *Ciconia ciconia* iespējamā apdraudējuma izvērtēšana šīs sugas ligzdošanas laikā putniem nozīmīgākās ligzdošanas vietās (piemēram, Talsu apkaimē, kur ir liels ligzdu blīvums), kā arī pēcligzdošanas laikā, kad stārķi pulcējas baros, gatavojoties migrācijai plānotās elektrolīnijas apkārtnē. Pēc šādu teritoriju izdalīšanas, tajās nepieciešams marķēt elektrolīnijas vadus, lai samazinātu sadursmju risku.

3. VEICAMIE PASĀKUMI RISKĀ MAZINĀŠANAI MIGRĒJOŠIEM UN LIGZDOJOŠIEM PUTNIEM. KOMPENSĒJOŠIE PASĀKUMI.

Ārvalstīs ir veikti daudzi pētījumi par elektrolīniju negatīvo ietekmi uz putniem. Jāatzīst, ka lielākā daļa pētījumu attiecināmi uz zema un vidēja sprieguma līnijām, tomēr ir pietiekami daudzi pētījumi arī par augstsprieguma līniju ietekmi, īpaši putnu migrāciju laikā. Pēdējiem nav raksturīga augsta putnu mirstība sadursmju rezultātā, tomēr tā pastāv un pieaug teritorijās ar lielu putnu koncentrāciju. Šādās vietās sadursmju rezultātā putnu mirstība var pārsniegt 500 bojāgājušu putnu uz 1 elektrolīnijas kilometru (Haas D. et.al., 2005). Īpašam riskam tiek pakļauti putni pavasara un rudens migrāciju laikā. Augsts sadursmju risks ir putnu migrāciju koridoros, upju ielejās un piekrastē.

Attiecībā uz augstsprieguma tīkliem situācijas nopietnības raksturojumam var izmantot sekojošus datus: Holandē augstsprieguma tīkla kopgarums ir 4200 km, ir aplēsts, ka ik gadus notiek 500 000 līdz 1 000 000 putnu sadursmju. Līdz 1997.gadam 13 % no

augstsprieguma tīkla tika veikti pasākumi sadursmju riska samazināšanai – labākai redzamībai vadi tika marķēti. Pasākumi tika veikti vietās, kur bija konstatēts vislielākais sadursmju skaits. Pēc šo pasākumu realizēšanas tika aplēsts, ka sadursmju skaits samazinājās par 185 000 putniem gadā (Haas D. et.al., 2005).

Elektrolīniju apdraudējumā putniem var izdalīt trīs riska faktorus:

- **Elektrotraumas.** Tās ir vairāk raksturīgas zema un vidēja sprieguma līnijām, kurām ir neliels attālums starp vadiem un ir īsi izolatori uz stabiem. Putni traumas šādos gadījumos gūst īssavienojuma rezultātā, saskaroties ar diviem vadiem vienlaicīgi (parasti ar spārniem) vai izraisot īssavienojumu ar ekskrementiem. Augstsprieguma līnijās, kur attālums starp vadiem ir lielāks kā 2 m un izolatoru garums ir vismaz 1 m, šāds risks ir minimāls vai tā nav vispār.
- **Sadursmju risks.** Šis ir nopietnākais riska faktors un ir attiecināms uz visa veida sprieguma līnijām. Sadursmju risks pieaug teritorijās, kuras ir migrējošo putnu koncentrācijas vietas un zems putnu lidojuma augstums. Sadursmju risku pastiprina slikta redzamība miglā, nokrišņos, krēslas stundās (rīta un vakara) un naktī.
- **Biotopu zudums putnu koncentrācijas vietās migrāciju laikā.** Šis risks pastāv atklātās teritorijās, kuras migrējošie putni izmanto kā barošanās un atpūtas vietas. Elektrolīnijas šādās teritorijās fragmentē biotopus, tādējādi padarot tās putniem maz pievilcīgas.

Ietekmes un apstākļi, kas palielina sadursmju risku:

- Jebkurš traucējums, kas izraisa panisku bēgšanu lidojumā. Parasti saistīts ar plēsēju izraisītu traucējumu. Šādos gadījumos elektrolīnijas kabeļi var tikt nepamanīti pat labos redzamības apstākļos.
- Slikta kabeļu, kas ir klāti ar alumīnija oksīdu (pelēkā krāsā), redzamība.
- Slikta neitrāl vadu (*neutral cable*) redzamība, kas parasti ir ar mazu diametru.
- Slikti laika apstākļi – migla, nokrišņi, spēcīgs pretvējš. Šādos apstākļos migrācija notiek nelielā, nereti elektrolīniju augstumā.
- Visvairāk sadursmju notiek krēslas stundās (rīta un vakara) un naktī.

Augstsprieguma līnijās lielākais risks putniem ir tajās vietās, kur vadi ir izvietoti vairākos līmeņos. Tāpat lielu risku rada neitrālkabelis, kuru izvieto augšējā līmenī. Tam ir mazāks diametrs un, līdz ar to, tas ir sliktāk redzams. Lai samazinātu risku, tiek ieteikti šādi iespējamie risinājumi:

1. Samazināt vadu izvietojumu vertikālā plaknē, izvietojot vadus vienā līmenī.
2. Noņemt neitrālkabeli vai padarīt to redzamu, izvietojot uz tā marķierus.
3. Marķēt vadus. Kā marķieri tiek ieteikti vertikālas baltas un melnas plastikāta lentas, kas tiek piekārtas vadiem un ir visefektīvākais marķiera veids sadursmju samazināšanai. Lentu garumam ir jābūt ne mazākam par 30 cm un platumam ne mazākam par 5 cm. Vienviet blakus izvieto 5 – 10 lentas mainīgā kārtībā (balts – melns – balts – melns utt.). Kā brīdinošu struktūru var lietot baltas lodveida formas, īpaši uz neitrālkabeļiem. Nesenie pētījumi liecina, ka efektīvas varētu būt baltas un melnas ovālas formas, kas nostiprinātas uz vada brīvi un griežas ap savu asi vēja ietekmē. Jāatzīst, ka tās vēl plaši netiek lietotas, tāpēc ir maz informācijas par to efektivitāti. Bieži tiek lietotas plastmasas spirāles, tomēr tās var izraisīt putnu bojāeju gadījumos, kad putns nosēžoties uz spirāles iestrēgst tajās ar kājām. Jebkuri marķieri jāizvieto ik pa 20 m, gadījumā, ja elektrolīnijai ir vairāki līmeņi, tos izvieto visos līmeņos zigzagveidā.

Ņemot vērā iepriekš teikto, realizējot elektropārvades tīklu savienojuma „Kurzemes loks” 2. posma (Dundaga – Tume) esošās 110 kV elektropārvades līnijas rekonstrukcijas un tās sprieguma palielināšanu līdz 330 kV ietvaros veicamās darbības, ir nepieciešams ievērot šādus nosacījumus:

1. Marķēt vadus plānotās elektrolīnijas posmā, kas izdalīts kā marķējams migrējošo ūdensputnu aizsardzībai (skatīt atzinuma pielikuma 2. attēlu). Kā marķieri tiek rekomendēti vertikālas baltas un melnas plastikāta lentas, kas tiek piekārtas vadiem un ir visefektīvākais marķiera veids sadursmju samazināšanai. Lentu garumam ir jābūt ne mazākam par 30 cm un platumam ne mazākam par 5 cm. Vienviet blakus izvietojiet 5 – 10 lentas mainīgā kārtībā (balts – melns – balts – melns utt.). Marķieri jāizvietojiet ik pa 20 m, gadījumā, ja elektrolīnijai ir vairāki līmeņi, tos izvietojiet visos līmeņos zigzagveidā.
2. Samazināt vadu izvietojumu vertikālā plaknē, izvietojot vadus vienā (horizontālā) līmenī.
3. Padarīt neutrālkabeli redzamu, izvietojot uz tā marķierus.
4. Elektrotraumu iespējamai novēršanai, nodrošināt, ka izolatora garumam ir jābūt vismaz 1 m (optimāli 1,5 m) un attālumam starp vadiem, ja tie tiek izvietoti vairākos līmeņos, ir jābūt vismaz 2 m.
5. Ņemot vērā to, ka meža zemēs elektrolīnijas stigas paplašināšanas laikā var rasties būtisks traucējums ligzdojošām īpaši aizsargājamām putnu sugām, kā arī to, ka minēto darbību laikā var tikt traucēta jebkuru citu putnu ligzdošana vai tiešā veidā iznīcinātas putnu ligzdas, stīgu paplašināšanas darbus meža zemēs nav vēlams veikt laika periodā no 1.marta līdz 1.septembrim. Saskaņojot plānojamos elektrolīnijas ierīkošanas darbus ar sertificētiem ekspertiem, pieļaujams, ka atsevišķos posmos veicamās darbības periods var tikt samazināts. Šajā gadījumā lieguma termiņš varētu būt 1.aprīlis līdz 1.jūlijs.
6. Ņemot vērā to, ka elektrolīnijas apsekošana un potenciālo risku izvērtēšana notika ārpus putnu ligzdošanas sezonas, ir nepieciešams atsevišķi veikt teritoriju apsekošanu un izvērtēt plānotās elektrolīnijas riskus zināmajās dienas plēsīgo putnu un melno stārķu ligzdošanas teritorijās (ne tikai mikroliegumu reģionos), minētās darbības veicot kā atsevišķu pasākumu.
7. Kā atsevišķu pasākumu veikt plānotās elektrolīnijas iespējamā apdraudējuma izvērtēšanu arī baltajam stārķim *Ciconia ciconia* šīs sugas ligzdošanas laikā putniem nozīmīgākās ligzdošanas vietās (piemēram, Talsu apkaimē, kur ir liels ligzdu blīvums), kā arī pēcligzdošanas laikā, kad stārķi pulcējas baros, gatavojoties migrācijai plānotās elektrolīnijas apkārtnē. Pēc šādu teritoriju izdalīšanas, tajās nepieciešams marķēt elektrolīnijas vadus, lai samazinātu sadursmju risku.
8. Nodrošināt monitoringa veikšanu potenciālās riska teritorijās, veicot bojā gājušo putnu uzskaiti (kā meža zemēs, tā migrējošiem putniem nozīmīgajā teritorijā un baltajam stārķim nozīmīgās teritorijās).

4. SAISTĪTIE NORMATĪVIE DOKUMENTI

4.1. Latvijas Republikas normatīvie dokumenti

Vides aizsardzības likums nosaka resursu ilgtspējīgu izmantošanu, valsts pārvaldes institūciju un pašvaldību institūciju kompetenci vides aizsardzībā un dabas resursu izmantošanā, Latvijas Republikas iedzīvotāju tiesības uz kvalitatīvu dzīves vidi, Latvijas Republikas iedzīvotāju pienākumus vides aizsardzībā un dabas resursu izmantošanā, sabiedrības tiesības saņemt vides informāciju un piedalīties ar vides aizsardzību saistītu lēmumu pieņemšanā. Vides aizsardzības likums nosaka valsts kontroli vides jomā, atbildību par nodarīto kaitējumu, kas nodarīts īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, mikroliegumiem, aizsargājamām sugām un biotopiem, ūdeņiem, augsnei un zemes dzīlēm.

Likums *Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām* definē aizsargājamo teritoriju kategorijas un nosaka nepieciešamību tām izstrādāt dabas aizsardzības plānus, individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus.

Sugu un biotopu aizsardzības likums regulē sugu un biotopu aizsardzību, apsaimniekošanu un uzraudzību, veicina populāciju un biotopu saglabāšanu, kā arī regulē īpaši aizsargājamo sugu un biotopu noteikšanas kārtību. Likums nosaka valsts pārvaldes un institūciju kompetenci un zemes īpašnieku un pastāvīgo lietotāju pienākumus un tiesības sugu un biotopu aizsardzībā, kā arī nepieciešamību veikt sugu un biotopu monitoringu.

Ministru kabineta 2000.gada 14.novembra noteikumi Nr.396 „*Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu*” uzskaita Latvijā aizsargājamās dzīvo organismu sugas.

Ministru kabineta 2007.gada 27.marta noteikumi Nr.213 „*Noteikumi par kritērijiem, kurus izmanto, novērtējot īpaši aizsargājamām sugām vai īpaši aizsargājamiem biotopiem nodarītā kaitējuma ietekmes būtiskumu*” nosaka kritērijus, kurus izmanto, novērtējot īpaši aizsargājamām sugām vai īpaši aizsargājamiem biotopiem nodarītā kaitējuma ietekmes būtiskumu salīdzinājumā ar pamatstāvokli.

Likums *Par ietekmes uz vidi novērtējumu* nosaka darbības un objektus, kuriem ir nepieciešams ietekmes uz vidi novērtējums un darbības, kurām ir nepieciešams sākotnējais ietekmes uz vidi novērtējums, kā arī nosaka plānošanas dokumentus, kuriem nepieciešams stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums.

Ministru kabineta 2010.gada 16.marta noteikumi Nr.264 „*Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi*” nosaka īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējo aizsardzības un izmantošanas kārtību, pieļaujamo un aizliegto darbību veidus tajās, kā arī aizsargājamo teritoriju apzīmēšanai dabā lietojamās speciālās informatīvās zīmes paraugu un tās lietošanas un izveidošanas kārtību. Teritorijām, kurām nav izstrādāti individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi, tās aizsardzības un izmantošanas kārtību nosaka šie MK noteikumi.

Ministru kabineta 2008.gada 15.janvāra noteikumi Nr.23 “*Dabas lieguma "Raķupes ieleja" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi*”.

Ministru kabineta 2006.gada 6.jūnija noteikumi Nr.455 „*Kārtība, kādā novērtējama ietekme uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000)*” nosaka kārtību, kādā novērtējama to paredzēto darbību ietekme uz Eiropas nozīmes īpaši

aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000), kuru īstenošanai nav jāveic ietekmes uz vidi novērtējums.

Ministru kabineta 2004.gada 17.februāra noteikumi Nr.87 „*Kārtība, kādā novērtējama paredzētās darbības ietekme uz vidi*” nosaka, kā veicams ietekmes uz vidi novērtējums darbībām, kas tiek plānotas Natura 2000 vietu teritorijā vai to tuvumā.

Ministru kabineta 2006.gada 21.februāra noteikumi Nr.153 „*Noteikumi par Latvijā sastopamo Eiropas Savienības prioritāro sugu un biotopu sarakstu*” nosaka Latvijā sastopamo Eiropas Savienības prioritāro sugu un biotopu sarakstu.

Ministru kabineta 2000.gada 5.decembra noteikumi Nr.421 „*Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu*” nosaka biotopu sarakstu, kurā iekļauti apdraudēti vai reti biotopi.

4.2. Eiropas Savienības līmeņa un citas starptautiskās saistības

Eiropas Kopienas direktīva “Par savvaļas putnu aizsardzību” 79/409/EEC nosaka principus un prasības attiecībā uz Eiropas Savienības dalībvalstu pienākumiem savvaļas putnu aizsardzībā un populāciju izmantošanā, tostarp paredzot, ka jāveic nepieciešamie pasākumi, lai nodrošinātu īpaši aizsargājamo putnu sugu un citu regulāri sastopamo migrējošo putnu sugu populāciju aizsardzību.

Eiropas Kopienas direktīva “Par dabisko savvaļas faunas un floras aizsardzību” 92/43/EEC. Direktīvas mērķis ir veicināt bioloģiskās daudzveidības saglabāšanos, veicot dabisko biotopu, faunas un floras aizsardzību. Abas EK direktīvas paredz katrā dalībvalstī izveidot aizsargājamo dabas teritoriju *Natura 2000* tīklu, lai nodrošinātu direktīvu pielikumos minēto sugu un biotopu aizsardzību.

Konvencija „Par bioloģisko daudzveidību”, Riodežaneiro, 1992.g. Latvijā pieņemta un apstiprināta ar likumu “Par 1992.gada 5.jūnija Riodežaneiro Konvenciju par bioloģisko daudzveidību” (8.09.1995.). Šīs konvencijas uzdevumi ir bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un dzīvās dabas ilgtspējīga izmantošana.

Bernes konvencija, 1979.g., Latvijā pieņemta un apstiprināta ar likumu “Par 1979.gada Bernes Konvenciju par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu saglabāšanu” (17.12.1996.). Konvencijas mērķi ir aizsargāt savvaļas floru un faunu un to dabiskās dzīvotnes, īpaši tās sugas un dzīvotnes, kuru aizsardzībai nepieciešama vairāku valstu sadarbība, un veicināt šādu sadarbību. Īpašs uzsvars likts uz apdraudētajām un izzūdošajām sugām, tai skaitā apdraudētajām un izzūdošajām migrējošajām sugām.

Bonnas konvencija Latvijā pieņemta un apstiprināta ar likumu “Par 1979.gada Bonnas Konvenciju par migrējošo savvaļas dzīvnieku sugu aizsardzību” (11.03.1999.). Puses atzīst migrējošo sugu saglabāšanas nozīmīgumu un šim mērķim lietojamo pasākumu saskaņošanu starp areāla valstīm, un, kur tas iespējams un ir mērķtiecīgi, sevišķu uzmanību veltot tām migrējošām sugām, kuru aizsardzības statuss ir nelabvēlīgs, kā arī veicot pasākumus, kas nepieciešami šādu sugu vai to dzīves vides saglabāšanai.

Vašingtonas konvencija par Starptautisko tirdzniecību ar apdraudētām savvaļas dzīvnieku un augu sugām – CITES konvencija (pieņemta 1973.gadā, ratificēta 17.12.1996.) nosaka

sugu sarakstu, kuru eksporta, importa vai ieviešanas no jūras gadījumā jāsaņem atļauja Dabas aizsardzības pārvaldē.

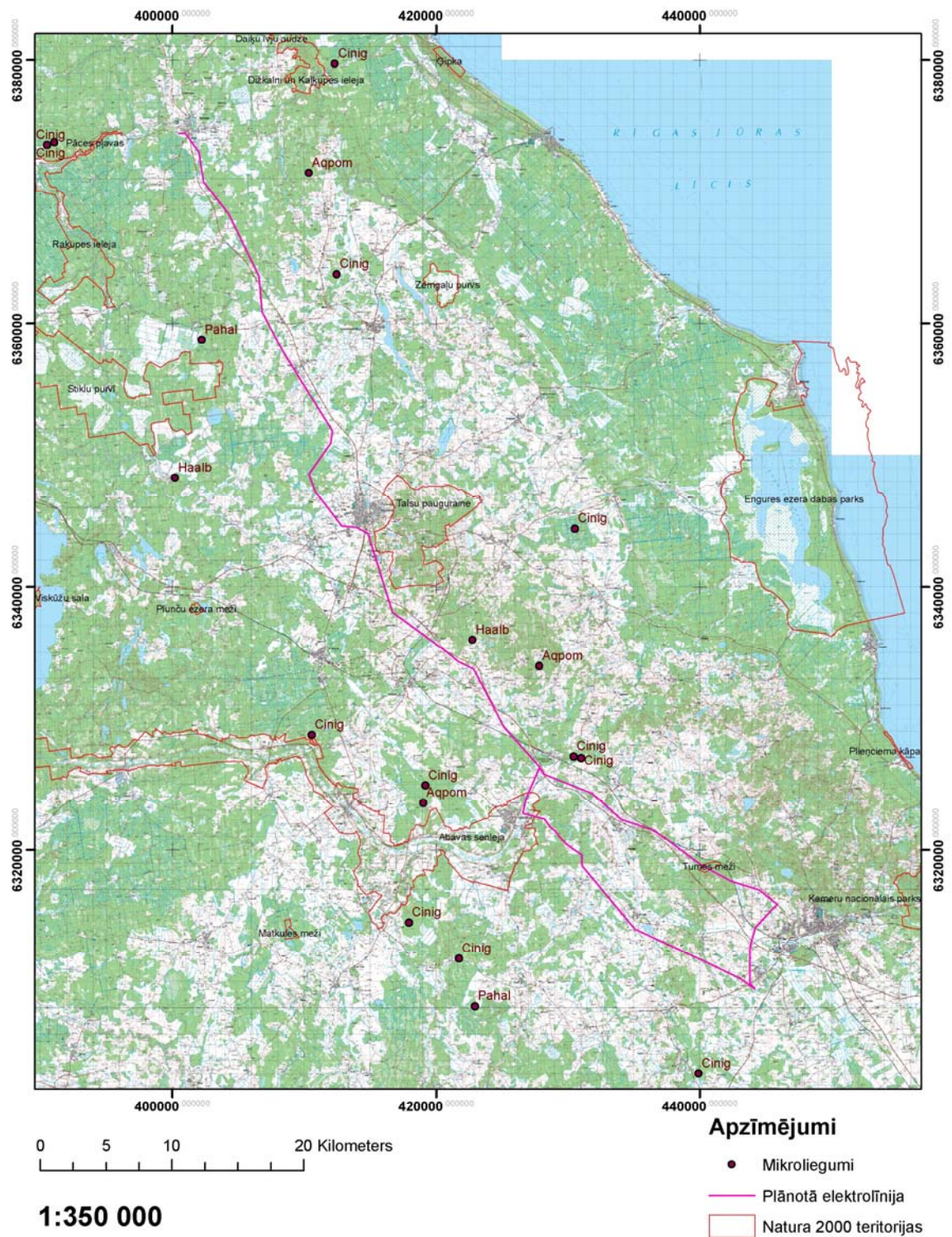
IZMANTOTĀ LITERATŪRA

- BirdLife International. Position statement on birds and power lines. On the risks to birds from electricity transmission facilities and how to minimise any such adverse effects.
- Haas D., Nipkow M., Fiedler, Schneider R., Haas W., Schürenberg B., 2005. Protecting birds on powerlines: a practical guide on the risks to birds from electricity transmission facilities and how to minimise any such adverse effects. NABU – German Society for Nature Conservation, Registered Charity and BirdLife Partner Germany.
- Haas D., Nipkow M., Schneider-Jacoby M., Schneider R., 2006. Caution: electrocution! Suggested practices for bird protection on power lines. NABU – German Society for Nature Conservation, Registered Charity and BirdLife Partner Germany.
- Janss Guyonne F. E., Ferrer M. 1998. Rate of bird collision with power lines: effects of conductor – marking and static wire – marking. Field Ornithol., 69(1):8-17
- Strazds M., 2005. Melnā stārķa (*Ciconia nigra*) aizsardzības pasākumu plāns Latvijā.

PIELIKUMI

Elektropārvades tīklu savienojuma „Kurzemes loks” 2. posms: Dundaga – Tume.

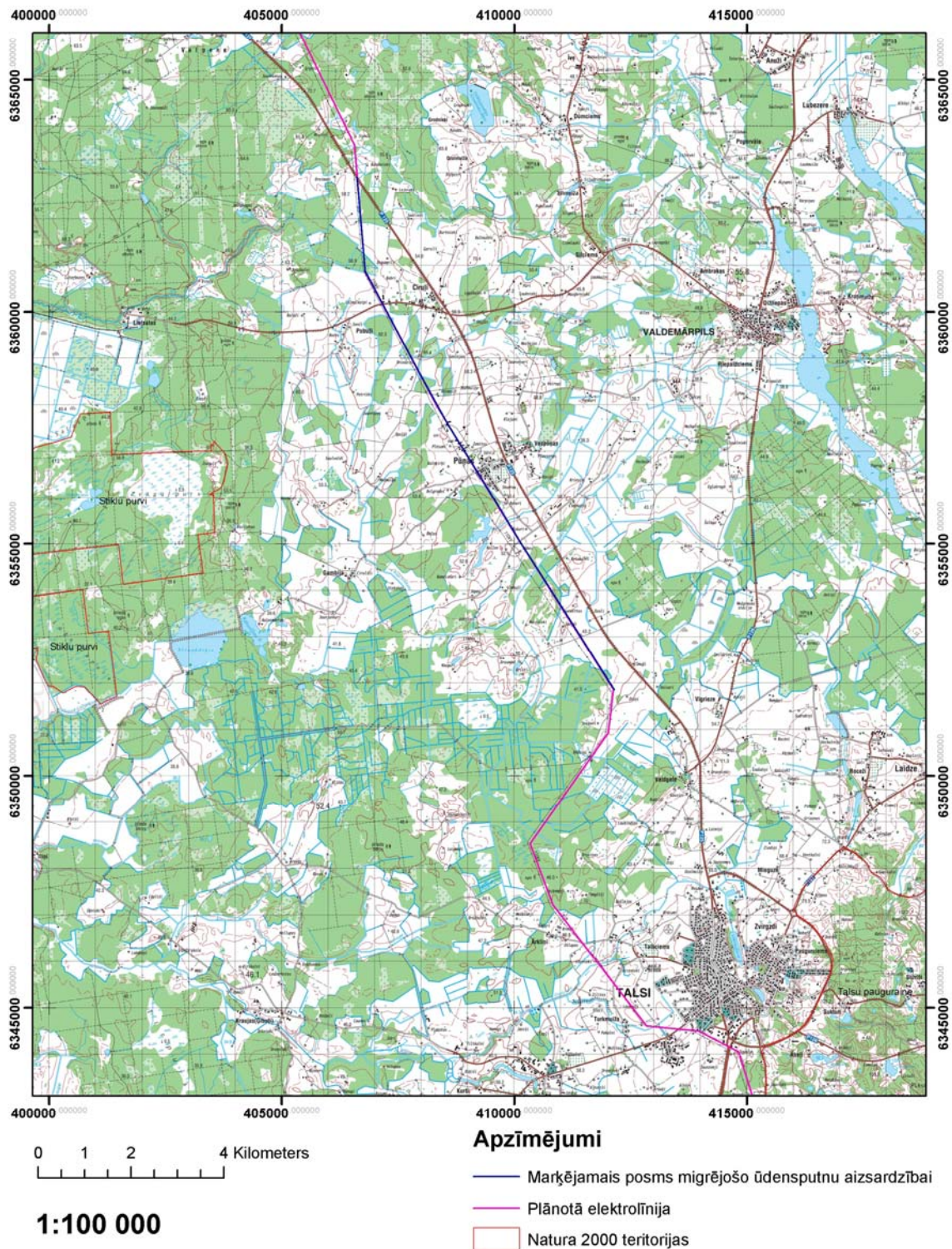
Natura 2000 teritorijas un mikroliegumi.

1.attēls. Elektropārvades tīklu savienojuma „Kurzemes loks” 2.posms. *Natura 2000* teritorijas un mikroliegumi.

Elektropārvades tīklu savienojuma „Kurzemes loks” 2. posms: Dundaga – Tume.

Marķējamais posms migrējošo ūdensputnu aizsardzībai

2.attēls. Elektropārvades tīklu savienojuma „Kurzemes loks” 2.posms. Marķējamais plānotās elektrolīnijas posms migrējošo ūdensputnu aizsardzībai.